

IerosNaos/Istoriko

Τήν ίστορία τοῦ τόπου στόν όποιο είναι ἐνταγμένη ἡ Ἐνορία τῆς Ἁγίας Μαρίνας τήν βρίσκουμε σέ ίστορικές μαρτυρίες ἀρχαίων χρόνων. Βέβαια ψάχνοντας τά διάφορα ίστορικά κείμενα δέν θά βροῦμε μιά ίστορική περιγραφή τῆς Ἐκάλης καί αὐτό γιατί τόσο οἱ μυθολογικές καταγραφές, ὅσο καί οἱ ίστορικές μαρτυρίες στρέφονται κυρίως στόν εύρυτερο χῶρο τῆς Ἀττικῆς γῆς καί φυσικά στό ἐπίκεντρό της που είναι ἡ Ἀθήνα.

Ἡ Ἐκάλη ἀνήκει στό βορειανατολικό τμῆμα τῆς Ἀττικῆς. Είναι ριζωμένη στίς ὑπώρειες τῆς Πεντέλης, πού ἀποτελεῖ ἔνα ὄρεινό ὅγκο μαζί μέ τήν Πάρνηθα, τόν Ὑμηττό καί τό ὄρος Αἰγάλεω, τά φυσικά φρούρια, πού προφύλασσαν τό λεκανοπέδιο ἀπό τούς ποικίλους ἐπιδρομεῖς. Ἡ Πεντέλη ἀπό τήν ἀρχαιότητα ἐκτός ἀπό τά δάση της ἔδινε καί τό περίφημο πεντελικό μάρμαρο, μέ τό όποιο οἱ περιώνυμοι γλύπτες τῆς ἀρχαιότητος στόλιζαν τό κλεινόν ἄστυ μέ τίς ἀπαράμιλλες συνθέσεις τους. Στούς δυτικούς, λοιπόν πρόποδες της βρίσκεται ἡ Ἐκάλη, ἔνας ἀπό τούς πιό ὅμορφους χώρους τῆς ἀττικῆς γῆς.

Ἡ Ἀττική, νά σημειώσουμε ἐδῶ, σάν χῶρος είναι ὁ πιό ὄνομαστός στό Ἑλλαδικό κορμό μέ πλουσιώτερη ίστορική παράδοση. Ἐδῶ ἃς δοῦμε κάποια γενικά σημεῖα ὅπως αὐτά ἀναδύονται μέσα ἀπό τήν ίστορική μνήμη.

Ἀπό τήν μυθολογία πληροφορούματε, ὅτι ὁ πρῶτος βασιλιάς τῆς Ἀττικῆς ἦταν ὁ Κέκροπας, ἔνα παράξενο πλάσμα πού ἀπό τή μέση καί κάτω ἦταν φίδι. Ο μῦθος πληροφορεῖ, ὅτι ἦταν "αὐτόχθων", φύτρωσε, δηλαδή ἀπό τή γῆ, ὅπως οἱ γίγαντες. Ὁ Κέκροπας ὄνόμασε την χώρα του Κεκροπία, πού πρίν ἀπ' αὐτόν ὄνομάζονταν Ἀκτή ἡ Ἀκτική, Ἀτθική καί τελικά Ἀττική.

Ἡ ὄνομασία πάλι τῆς Ἀττικῆς σύμφωνα μ' ἔναν ἄλλο μῦθο θεώρησε σάν πρῶτο της βασιλιά τόν Ἀκταῖο, τοῦ όποίου γαμβρός καί διάδοχος ἦταν ὁ Κέκροπας. Ὄταν βασίλευε ὁ Κέκροπας ἔγινε καί ἡ περιώνυμος ἀμφισβήτηση τῆς προστασίας τῆς χώρας ἀπό τούς θεούς Ποσειδώνα καί Ἀθηνᾶ. Τότε κατά τόν μῦθο οἱ θεοί θά ἀποφάσιζαν τόν προστάτη θεό, ἄλλη παράδοση τοῦ μύθου μιλεῖ, ὅτι ὁ Κέκροπας θά ἔκανε τήν τελική ἐκλογή, σύμφωνα μέ τά δῶρα πού θά πρόσφεραν στήν πόλη καί στήν εύρυτερη περιοχή. Ὁ Ποσειδώνας μέ τήν τρίαινά του ἔσχισε τό βράχο πάνω στην Ἀκρόπολη καί ἀνεπήδησαν ἀφθονα νερά, στό Ἐρέχθειο φαινόταν αὐτό τό κτύπημα αὐτό, πού τό ὄνόμαζαν "Ἐρεχθίς θάλασσα". Ἡ Ἀθηνᾶ χάρισε τό φύτρωμα τῆς πρώτης ἐλιάς, γνωστῆς μέ τό ὄνομα "κεκυφύλας". Ἡ ἐλιά αὐτή φύτρωσε κοντά στό "Ἐρέχθειον Πανδρόσειον". Τελικά προτιμήθηκε τό δῶρο τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποσύρει τό δῶρο του ὁ Ποσειδώνας καί τά νερά νά είναι ἀπό τότε λιγοστά στό λεκανοπέδιο τῆς Ἀθήνας καί γενικότερα τῆς Ἀττικῆς.

Μέ τό ὄνομα Ἐκάλη ὑπῆρχε ἀρχαῖος δῆμος στόν εύρυτερο χῶρο τῆς περιοχῆς τῆς Ἀττικῆς, καί σύμφωνα μέ κάποιους μελετητές χωροταξικά τοποθετεῖται στήν περιοχή τῶν Καλησίων. Ὁ δῆμος αὐτός ἀνήκε στή λεγομένη Λεοντίδα φυλή, ἡ ὅποια ἦταν μιά ἀπό τίς δέκα φυλές τῆς Ἀττικῆς. Ἀργότερα τή βλέπουμε νά ἀνήκει στήν Πτολεμαΐδα. Πληροφορίες γιά τήν μυθική Ἐκάλη βρίσκουμε στόν Πλούταρχο, (Βίοι

Παράλληλοι, Θησέυς), ἀλλά καὶ στό ἐπύλλιο τοῦ Καλλιμάχου Ἐκάλη. Ἀπ' αὐτά πληροφορούμαστε, ὅτι ἡ Ἐκάλη ἦταν μιά ἡλικιωμένη γυναίκα, καλωσυνάτη ὅμως καὶ ἀρκετά φιλόξενη, πού κατοικοῦσε στήν περιοχή βόρεια, βορειοανατολικά τῆς Ἀθήνας.

Όταν ὁ Θησέας θέλησε νά στερεώσει τή βασιλική ἔξουσία του κερδίζοντας τή συμπάθεια τῶν Ἀθηναίων, σκέφτηκε, ὅτι αὐτό θά ἦταν ἐφικτό ἂν κατόρθωνε νά ἀπαλλάξει τήν γύρω περιοχή ἀπό κάποιο δεινό, πού ταλαιπωροῦσε τούς ὑπηκόους του. Τότε ἡ περιοχή βορειοανατολικά τῆς Ἀθήνας λεγόταν Τετράπολις. Τήν Τετράπολη τήν ἀπάρτιζαν οἱ οἰκισμοί τοῦ Μαραθῶνος, τοῦ Τρικορύνθου, τῆς Οἰνόης καὶ τοῦ Προβα-λίνθου, ἐκεῖ περιφερόταν ἔνας ἄγριος ταῦρος, ὁ Μαραθώνιος ταῦρος, πού προξενοῦσε ἀνυπολόγιστες καταστροφές στούς κήπους καὶ στίς φυτείες τῶν κατοίκων, ἐνῶ πολλοί ἄνθρωποι εἶχαν βρεῖ τραγικό θάνατο ἀπό τά κτυπήματα, πού προξενοῦσε μέ τά φοβερά κέρατά του. Ὁ Θησέας λοιπόν, θέλησε νά ἀπαλλάξει τήν περιοχή ἀπό αὐτή τήν ἀπειλή. Ὅταν ὅμως ξεκίνησε γιά τήν Τετράπολη μιά δυνατή βροχή τόν ἀναγκάζει νά ζητήσει καταφύγιο κάπου. Σέ λίγο μπροστά του προβάλλει ἔνα σπίτι στό ὅποιο κατοικοῦσε μιά γυναίκα πού τήν ἔλεγαν Ἐκάλη, ἡ ὅποια καὶ δέχθηκε νά φιλοξενήσει καὶ νά περιποιηθεῖ τόν βρεγμένο Θησέα. Ἐκεῖνος τῆς εἶπε ποιός ἦταν καὶ τό λόγο τῆς παρουσίας του. Ὅταν πέρασε ἡ δυνατή μπόρα ἐτοιμάστηκε νά φύγει γιά τήν περιοχή τοῦ Μαραθῶνος. Ἐκείνη τόν ἀποχαιρέτησε λέγοντά του πώς θά προσευχηθεῖ στό Δία γιά νά νικήσει καὶ νά ἐπιτύχει τό σκοπό του, καὶ ἀκόμη θά τοῦ πρόσφερνε θυσία στούς Θεούς ὅσο θά διαρκοῦσε ἡ ἐπιχείρηση. Ὁ Θησέας τῆς ὑποσχέθηκε πώς στήν ἐπιστροφή θά περνοῦσε νά τήν ἐνημερώσει.

Πράγματι ὁ Θησέας συνέλαβε τόν ταῦρο καὶ τόν ἔδεσε ἀπό κέρατα γιά νά τόν ἐπιδείξει στούς Ἀθηναίους, ὥστε νά χαροῦν, πού ἀπαλλάχτηκαν ἀπό τόν ἄγριο ταῦρο. Στήν ἐπιστροφή του πράγματι πέρασε ἀπό τό φιλόξενο σπίτι τῆς γυναίκας. Ὄμως ἡ γυναίκα βρέθηκε νεκρή. Ὁ Θησέας παρά τή λύπη του κίνησε γιά τήν Ἀθήνα, σέρνοντας τόν ταῦρο. Μετά τήν ἐπίδειξή του στό λαό, τόν θυσίασε στόν Δελφίνιο Ἀπόλλωνα, καὶ κίνησε ξανά στό σπίτι τῆς νεκρῆς Ἐκάλης γιά νά τή θρηνήσει καὶ νά κάνει τίς νεκρικές σπονδές πού ἄρμοζαν στήν περίσταση.

Ἀργότερα πρός τιμήν της ἔδρυσε καινούργιο δῆμο, πού τόν ὀνόμασε Ἐκάλη, καὶ καθιέρωσε ἱερό πρός τιμή τοῦ Ἐκαλίου Διός (Ἐκαλον Δία), ὅπου καθιερώθηκε νά θυσιάζουν ὄλοι οἱ γειτονικοί δῆμοι τῆς τετραπόλεως, ἐνῶ καὶ ἄλλες γιορταστικές ἐκδηλώσεις καθιερώθηκαν καὶ τελοῦνταν στή διάρκεια τῆς γιορτῆς. Οἱ ἐκδηλώσεις αὐτές ὄνομάστηκαν «Ἐκαλήσια».

Ἡ συνάντηση τοῦ Θησέα μέ τήν Ἐκάλη στάθηκε ἀφορμή γιά πολλούς καλλιτέχνες νά διακοσμίσουν ἀγγεῖα καὶ διάφορες ἄλλες παραστάσεις.

Πληροφορίες μετά τά ἑλληνιστικά χρόνια γιά τήν Ἐκάλη δέν περισώζονται. Τό πυκνό πευκοδάσος τῆς περιοχῆς δέν ἦταν προσβάσιμο γιά τή δημιουργία οἰκισμοῦ. Ἡ περιοχή ἦταν καταφύγιο ἀγρίων ζώων καὶ ὄμάδων ληστῶν. Βέβαια σέ ἀργότερα μέ τήν ἔξαπλωση τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καὶ τήν ἀνάπτυξη τοῦ μοναχισμοῦ σέ κάποια σημεῖα τῆς Πεντέλης εἶχαν διαμορφωθεῖ μοναστήρια καὶ σέ ἀπόμακρες

περιοχές άσκητήρια.

Όπως είναι γνωστό πρώτα σέ περιοχές της Ανατολικής Ρωμαϊκῆς Αύτοκρατορίας πολύ γρήγορα παράλληλα μέ τή διάδοση τῆς νέας πίστεως νά έμφανίζονται καί οι πρώτοι άναχωρητές. Κατά τόν 5ον αἰώνα στήν περιοχή τῆς Αττικῆς ίδρυεται ἡ Μονή τῆς Καισαριανῆς, ἡ ὅποια ἀποτελεῖ ἔνα συγκροτημένο μοναστικό κέντρο πού προσφέρει σημαντικό ἔργο στήν περιώνυμο Άθήνα καί τήν Ἐκκλησία της. Ἀργότερα καί μετά τίς είκονομαχικές αίρεσεις ίδρυονται καί ἄλλες Μονές, ἡ Μονή Σκριπτοῦ (874) στήν περιοχή τῆς Βοιωτίας, ἡ Μονή τοῦ ὁσίου Λουκᾶ (10ος αἰ.), ἡ Μονή Δαφνίου, ἐνῶ νεώτερες είναι οι Μονές Νταοῦ Πεντέλης, Ὁσίου Μελετίου Μυῆουπόλεως (Κιθαιρῶνος)

Στά νεώτερα χρόνια ἔνας ἄνθρωπος, ὁ Σπήλιος Ἀγαπητός, μέ ἀρκετή ἀγάπη γιά τήν Ἑλλάδα, «πολυσχιδής προσωπικότητα τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, ὁραματιστής τῆς ἰδέας τῆς κηπούπολης» (Ιωάννης Κουμανούδης, «Η Εκάλη που ἐψυγεί», Άθήνα 2001), συνέλαβε τήν ἰδέα τῆς δημιουργίας τοῦ οἰκισμοῦ τῆς σύγχρονης Ἐκάλης. Τό μνημειῶδες ἔργο τοῦ κ. Κουμανούδη δίνει στόν ἐνδιαφερόμενο πλούσια στοιχεῖα γιά τήν ὅλη διαδρομή τοῦ οἰκισμοῦ.

Ἐτσι λοιπόν στά 1920 μέ πρωτοστάτη τόν Σπήλιο Ἀγαπητό καί μιά ὄμάδα διακεκριμένων φυσιολατρῶν δημιουργοῦν ἔνας πυρήνα, πού στόχευε στή δημιουργία ἐνός παραθεριστικοῦ οἰκισμοῦ (κηπουπόλεως), στήν περιοχή τῆς Ἐκάλης. Ὁ οἰκισμός ἀρχικά (1923) εἶχε μετρημένες κατοικίες, πού σταδιακά αὐξήθηκαν καί ὁ οἰκισμός ἀρχισε νά μορφοποιεῖται. Μιά ἀπό τίς προτεραιότητες τῶν οίκιστῶν ἦταν ἡ ὑπαρξη Ἱεροῦ Ναοῦ γιά τίς λατρευτικές ἀνάγκες τῶν χριστιανῶν. Σάν πρώτο βῆμα, γύρω στά 1925, ἔγινε ἡ κατασκευή τοῦ ναΐσκου τοῦ Ἅγιου Γεωργίου, πού βρίσκεται στήν ὁμώνυμη πλατεῖα τῆς Ἐκάλης. Ἀργότερα ὅταν ἡ Ἐκάλη ἀπλώνονταν καί οἱ κάτοικοι τῆς πλήθαιναν, χρειάστηκε μεγαλύτερος Ναός καί σέ πιό κεντρικό σημεῖο τοῦ οἰκισμοῦ. Κατά τή μαρτυρία τοῦ Ἐκαλιώτου κ. Στεφάνου Σκυλακάκη, ὁ πατέρας του Θεόδωρος κάτοικος τῆς Ἐκάλης διευθυντής μιᾶς μεγάλης τεχνικῆς Ἐταιρείας, ἡ ὅποια διαμόρφωνε τόν Ὁσιο Λουκᾶ στή Βοιωτία, ἀνέλαβε μέ τό ἴδιο συνεργεῖο τήν ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ, ὑπό τίς ὁδηγίες τοῦ Ἀρχιτέκτονος Σόλωνος Κυδωνιάτη, στά πρότυπα τοῦ ὁσίου Λουκᾶ, μέ τήν ἴδια μορφή καί τά αὐτά ὑλικά μέ πέτρα Ἐκάλης. Οἱ ἔργασίες ἀνεγέρσεως ἀρχισαν τό 1928 καί περατώθηκαν στά 1934.

Μάλιστα καί δυό παλαιοί οἰκιστές, μακαριστοί πιά, οι Χριστόδουλος καί Παναγιώτης Νικολάκης, μοῦ εἶχαν διηγηθεῖ κάποια περιστατικά σχετικά μέ τίς ἔργασίες, καί γύρω ἀπό τό χρόνο τῶν οἰκοδομικῶν ἔργασιῶν. Καί οἱ δυό Ναξιώτες τήν καταγωγή, βρέθηκαν νά ἐργάζονται σάν κηπουροί στήν κηπούπολη τῆς Ἐκάλης, καί ἐκτός τῆς κηπουρικῆς δούλεψαν στίς ἐκσκαφές τῶν θεμελίων, ἀλλά καί στό κτίσιμο τοῦ Ναοῦ. «Οένοριακός ναός τῆς Ἐκάλης τιμᾶ τήν αἰώνια μνήμη τῆς Κοίμησης τῆς Θεοτόκου καί τήν Ἅγια Μαρίνα...» κατά τόν κ. Γιάννη Κουμανούδη, αύτά σημειώνει μεταξύ ἄλλων στό ἐκπληκτικό καί μνημειῶδες ἔργο του: «βλ. ἀν. σ. 64».

Ἀσφαλῶς μέ γοργό ρυθμό πρέπει νά ἔγινε ἡ ἀνοικοδόμηση τοῦ Ναοῦ μας. Τά

έγκαίνια του τελέστηκαν στίς 15 Αύγουστου 1937, άπό τόν Μητροπολίτη Τραπεζοῦντος Χρύσανθο, μετέπειτα Άρχιεπίσκοπο Αθηνῶν, τῇάδεία τοῦ κυριάρχου Μητροπολίτου Αττικῆς καί Μεγαρίδος Ἰακώβου Βαβανάτσου, ό δόποῖος ἀπό τό 1936 εἶχε κατασταθεῖώς ό πρῶτος Μητροπολίτης Αττικῆς καί Μεγαρίδος.

Ο Ναός μας ἔξαρχῆς είναι ἀφιερωμένος στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου, στήν Άγία Μαρίνα καί τόν Ἀγιο Ἀλέξανδρο. Ἀργότερα ἐπί ποιμαντορίας τοῦ πρώτου Μητροπολίτου Αττικῆς καί Μεγαρίδος Ἰακώβου, δόθηκε περισσότερη ἔμφαση στή μνήμη τῆς Άγιας Μαρίνας. Λέγεται, δτι ὁ Μητροπολίτης λόγω τῶν πολλῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν τῆς ἀχανοῦς Μητροπόλεως, πού πανηγύρι-ζαν στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου ἀδυνατοῦσε νά παρευρεθεῖ στά πολλά πανηγύρια, ἔτσι μέ πρότασή του, πού ἔγινε ἀποδεκτή ἀπό τούς τότε κατοίκους καί Ἐνοριακούς Συμβούλους δόθηκε τό βάρος τῆς πανηγύρεως τοῦ Ναοῦ στίς 17 Ιουλίου, Άγιας Μαρίνας. Τότε δέν ὑπῆρχαν πολλοί Ναοί ἀφιερωμένοι στήν Άγια Μαρίνα. Ἡ πανήγυρη συνεχίζεται μέχρι καί σήμερα μέ τή συρροή χιλιάδων πιστῶν ἀπό ὅλο τό λεκανοπέδιο.

Αύτή ἡ ἀλλαγή πρέπει νά ἔγινε λίγο μετά τά ἔγκαίνια τοῦ Ναοῦ Ἰσως τά ἐπόμενα χρόνια καί πρίν τήν περίοδο 1940-44. Ἀργότερα ἔξασθένησε ό ἑορτασμός τῆς μνήμης τοῦ Ἀγίου Ἀλεξάνδρου, 30 Αύγουστου, καί δόθηκε ἔμφαση στήν "Υψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου). Ὄταν πρωτοῆλθα σάν ἐφημέριος στό Ναό (1 Ιουνίου 1986) προσπαθοῦσα νά ἐντοπίσω τό λόγο αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς. Ὅμως μελετώντας τό προαναφε-ρόμενο ἔργο τοῦ κ. Κουμανούδη, είδα στή σελίδα 2, νά γίνεται λόγος γιά τό βομβαρδισμό τῆς Ἐκάλης ἀπό Αμερικανικά ἀεροσκάφη, τήν Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου 1944. Ἱσως ό λόγος τῆς ἀναμνήσεως αὐτοῦ τοῦ θλιβεροῦ περιστατικοῦ, μέ τίς φρικτές του ἐπιπτώσεις σ' ὅλη τήν Ἐκάλη μέ καταστροφές σπιτιών, ἀπό τούς γερμανούς, νά συνετέλεσαν σ' αὐτήν τή μετατροπή. Τουλάχιστο αὐτή τήν ἔρμηνεία δίνω ἐγώ.

Μέχρι σήμερα τό πρωτεῦον ὄνομα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἀναφέρεται στής διάφορες ὑπηρεσίες, ἀφοῦ ὅλοι οἱ Ἐνοριακοί Ναοί τῆς Πατρίδος μας εἶναι Ν.Π.Δ.Δ. (Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου) Ο Ναός μας ὅμως εἶναι πασίγνωστος μέ τό ὄνομα Άγια Μαρίνα Ἐκάλης.